

РЕШЕНИЕ

№ 78

гр. Тетевен, 18.10.2021 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

РАЙОНЕН СЪД – ТЕТЕВЕН, II - СЪСТАВ ГРАЖДАНСКИ в
публично заседание на двадесети септември, през две хиляди двадесет и
първа година в следния състав:

Председател: Марио Д. Стоянов

при участието на секретаря Катя М. Христова
като разгледа докладваното от Марио Д. Стоянов Гражданско дело №
20214330100455 по описа за 2021 година

Предявени са установителни искове, за прогласяване нищожност на клаузи на
договор за кредит „хх“.

Ищцата твърди, че е сключила договор за кредит „хх“ на 06.11.2016г, с „Аксес
файнанс“ ООД. Съгласно клаузите кредитодателят се е задължил да и предостави кредит в
максимален размер от 1 00.00 лева, а тя да му върне сумата от 100.00 лева, съгласно
условията на договора. Ищцата е следвало да заплаща текущото си задължение, до всяко 2-ро
число на текущия месец, като под текущо задължение се разбира непогасена
главница, начислена и непогасена договорна лихва, както и неустойки за
неизпълнение, лихва за забава и разходи за събиране.

В чл.21 от договора е предвидено, в случай, че ищцата не предостави допълнително
обезпечение в срок от 3 дни, тя дължи неустойка в размер на 10% от усвоената и непогасена
главница, която е включена в текущото задължение за месеца, като същата се начислява за
всяко отделно неизпълнение на задължението.

В чл.22, ал.4 от договора е предвидено, че при забава за плащане на текущото
задължение или на сумата по чл.12, ал.1 от договора, ищцата дължи разходи за действия по
събиране на задълженията в размер на 2.50 лева за всеки ден, до заплащане на съответното
текущо задължение или сумата по чл.12, ал.1 от договора. Както и в случая, че не представи
допълнително обезпечение-поръчител, но заплати 15% от кредитния лимит, дължи заплащане
на неустойка по чл.21 от договора в размер на 10%.

В чл.22,ал.5 от договора е предвидено,че при настъпване на предсрочна изискуемост,ищцата дължи еднократно заплащане на такса в размер на 120.00 лева,включваща разходите за извънсъдебно събиране.

Счита,че описаните по-горе клаузи на чл.21,чл.22,ал.4 и чл.22,ал.5 от договора за нищожни,поради противоречие с добрите нрави и поради това,че са сключени при неспазване на нормите на чл.11,чл.19,ал.4п от ЗПК,във в-ка с чл.22 и чл.33 от ЗПК,както и на чл.143,ал.1 от ЗЗП,като в исковата молба подборно доразвива съображенията си за това,като се позовава и на съдебна практика.

Моли да бъде постановено решение,с което се приеме,че са налице пороци,обулавящи нищожността на клаузите на чл.21,чл.22,ал.4 и чл.22,ал.5 от договора за „хх“ от 06.11.2016г,сключен между нея и „Аксес финанс“-ООД,като нищожни на основание чл.26,ал.1 от ЗЗД,в-ка с чл.22,в-ка с чл.11чл.19,чл.33 от ЗПК,както и по чл.143,ал.1 от ЗПП.

Позовава се на писмени доказателства.

В срока по чл.131 от ГПК е депозиран писмен отговор на исковата молба от ответника „Аксес финанс“-ООД-София,в който счита,че исковете са процесуално допустими,като възразява срещу тяхната основателност и моли същите да бъдат изцяло отхвърлени.В отговора ответникът изразява становище по всеки от изложените от ищцата доводи,обективизирано е възражение срещу допустимостта на исковете с липса на правен интерес,тъй като ищцата възразявала срещу действителността на договорни клаузи години след сключване на договора.В отговора също обстойно ответникът развива доводите си за неоснователността на исковата претенция.

Позовава се на писмени доказателства.

От представените по делото писмени доказателства,съдът приема за установена следната фактическа обстановка:

Приложен е договор за кредит „хх“,сключен на 06.11.2016г между страните,като съгласно чл.2 от договора кредитодателят „Аксес финанс“-ООД се задължава да предостави на кредитополучателя/ищцата/ револвиращ кредит в размер на 100.00/сто/лева под формата на разрешен кредитен лимит,а кредитополучателят се задължава да го ползва и върне съгласно условията на договора.В чл.4,ал.1,т.1 от договора е отразено,че същият е със срок 6 години.

В раздел VII „Отговорност за неизпълнение,договорна лихва и санкции за неизпълнение на задължения по договора“, в чл.21 е отразено,че в случай,че кредитополучателят не предостави допълнително обезпечение в посочен срок в чл.16 от договора-т.е. 3 дни след падежа на текущото задължение, ,последният дължи на

кредитодателя неустойка в размер на 10% от усвоената и непогасена главница, която е включена в текущото задължение за настоящия месец. Неустойката се начислява за всяко отделно неизпълнение на задължението. Неустойката се начислява на шесто число от месеца, в който не е погасено до 5-то число на следващия месец текущото задължение.

В чл.22, ал.4 от договора е отразено, че при забава за плащане на текущото задължение или сумата по чл.12, ал.1 от договора, кредитополучателят дължи на кредитодателя разходи за действия по събиране на задълженията в размер на 2.50 лева за всеки ден, до заплащане на съответното текущо задължение или сумата по чл.12, ал.1 от договора. В случая, че кредитополучателят не предостави допълнителното обезпечение по чл.16 от договора, но заплати 15% от кредитния лимит, съгласно чл.12, ал.1, до 5-то число на съответния месец, същият не дължи разходите за действия по събиране на задълженията по настоящата алинея, но дължи неустойката по чл.21 от договора в размер на 10%.

Съгласно чл.22, ал.5 от договора, при настъпване на предсрочна изискуемост, кредитополучателят дължи еднократно заплащане на такса в размер на 120.00 лева, включваща разходите на кредитодателя за дейност на лице/служител, което осъществява и администрира дейността по извънсъдебно събиране на задължението на кредитополучателя.

С отговора на исковата молба ответникът е приложил два анекса към договора - от дати 29.08.2018г, 18.05.2018г и 29.08.2018г, с които се увеличава размера на кредитния лимит.

При така изложената фактическа обстановка се налагат следните правни изводи:

Предявените установителни искове са допустими, доколкото е ноторно, че исковите за прогласяване нищожност на сделките не е ограничено с никакъв срок, от друга страна касае се за действащ срочен договор между страните, по който кредитодателят би могъл да се възползва от оспорените от кредитополучателя клаузи, за да претендира срещу него изискуемо вземане.

Ответникът Аксес Файнанс“-ООД-град София е финансова институция по чл. 3 от ЗКИ и по силата на разпоредбата е лице, различно от кредитна институция /банка/ и инвестиционен посредник, една от основните дейности на което може да бъде отпускане на кредити със средства, които не са набрани чрез публично привличане на влогове или други възстановими средства. Отпускането на кредити е банкова дейност, съставлява основния предмет на дейност на банките по силата на чл. 2 ал. 1 от ЗКИ и за да упражнява тази дейност, финансовата институция следва да е получила лиценз за извършване на банкова дейност от БНБ. Обстоятелството, че финансовата институция извършва банкова дейност в областта на потребителското кредитиране обаче не я прави банка, поради което сключеният между финансовата институция и ищеца договор за кредит няма характера на договор за банков кредит по чл. 430 от ТЗ, а съставлява договор за заем по чл. 240 от ЗЗД. В този

смисъл е налице задължителна практика на ВКС по реда на чл. 290 от ГПК, а именно решение № 99/01.02.2013 г. по т.д. № 610/2011 г., I т.о., ТК.

От друга страна, ищецът по спора е физическо лице, на което по силата на процесния договор е предоставен паричен заем, който не е предназначен за извършването на търговска или професионална дейност, поради което същият има качеството на потребител по смисъла на [§ 13, т.1 от Допълнителните разпоредби на Закона за защита на потребителите](#) /ЗЗП/. Ответникът-финансова институция по смисъла на [чл. 3, ал.1, т.3 от Закона за кредитните институции](#), е търговец съгласно [§ 13, т.2 от ДР на ЗЗП](#). С оглед качеството на кредитополучателя, същият може да се ползва от разпоредбите в защита на потребителите по ЗЗП, относно неравноправност и нищожност на клаузи по договора.

Решаващият състав, съобразявайки и константната съдебна практика/в т.ч. по спорните въпроси, намерила изразение в разглежданите заповедни производства от РС-Тетевен/, споделя изцяло доводите на ищцата за нищожност на оспорените крлаузи на чл.21, чл.22, ал.4 и на чл.22, ал.5 от сключения между страните на дата 06.11.2016г договор за кредит „хх“.

По отношение на клаузата на чл.21 от договора, предвиждаща задължения за кредитополучателя за заплащане на неустойка при неизпълнение на допълнително обезпечение:

Според разпоредбата на чл.9 ЗЗД страните могат свободно да определят съдържанието на договора. Автономията на волята на страните да определят свободно съдържанието на договора и в частност да уговорят неустойка обаче е ограничена от същата тази разпоредба - съдържанието на договора не може да противоречи на повелителни норми на закона, а в равна степен и на добрите нрави.

В конкретния договор за кредит „хх“ било уговорено, че в случай, че кредитополучателят не заплати текущото си задължение на падежа, съгласно условията на договора, същият се задължава в тридневен срок след падежа да предостави на кредитодателя допълнително обезпечение. Съгласно разпоредба на чл. 33, ал.1 ЗПК, при забава на потребителя кредиторът има право само на лихва върху платената в срок сума за времето на забавата, а по ал. 2 – само законната лихва.

В конкретния случай, от начина по който е уредено задължението на кредитополучателя, отнасящо се до осигуряване на поръчител, може да се обоснове извод, че изпълнението му ще бъде свързано със значителни затруднения, тъй като изискванията към поръчителя са многобройни, като за част от тях длъжникът не би могъл да получи в определения тридневен срок информация. Характерът на информацията е свързан и с получаване на информация от различни държани институции / трудова заетост, трудов стаж и трудово възнаграждение, кредитна история, свързана със справка от БНБ/. Прехвърлянето на тези задължения на заемополучателя, съчетано с определянето на кратък срок за

изпълнението им води до извод, че клаузата е предвидена по начин, който да възпрепятства длъжника да я изпълни. По този начин се цели да се създаде предпоставка за начисляване на неустойката. Съдът намира, че дори само поради тези особености на договора, клаузата за неустойка е уговорена в отклонение от функциите ѝ предвидени в чл. 92 ЗЗД, което я прави нищожна поради противоречие с добрите нрави, по смисъла на чл. 26, ал.1 ЗЗД.

Отделно от това съдът намира, че главното задължение на заемополучателя по договора за заем е да върне заетата сума, а не даването на обезпечение. Съдът намира, че уговорената парична неустойка, няма как да улесни събирането на кредита доброволно и в същото време не е адекватна да обезпечи разходите по принудителното събиране, тъй като те са дължими на кредитора, както в исковото така и в изпълнителното производство. Напротив, начислената неустойка увеличава дълга на заемателя и води до затрудняване доброволното му погасяване, както и до увеличаване на разноските при евентуално принудително събиране. Всичко това навежда на извод, че целта на неустойката е неоснователно обогатяване на кредитора и заобикаляне на закона. В случай, че кредиторът е искал да обезпечи по-добре задължението си е следвало да отпусне заема едва след намирането на поръчител.

Непротиворечиво и утвърдено в съдената практика е разбирането, че клаузата за неустойка е нищожна, когато е уговорена извън присъщите и функции/ТР-1-10-ОСГТК, т.3/ и в разрез с принципа за добросъвестност в гражданските и търговските отношения. В случая уговорената между страните неустойка за непредставяне на обезпечение излиза извън присъщата и обезщетителна функция. Проявлението на тази функция е компенсиране на кредитора за вредите от неизпълнението чрез получаване на благото от неустойката. Вредите за кредитора от неизпълнение на задълженията по договора за потребителски кредит се проявяват с неосигуряване на следните дължими престации - за връщане на предоставените в заем парични средства, за заплащане на възнаграждение за тяхното ползване и реалните разходи по събирането. Уговорената между страните неустойка в случая не обезпечава възстановяването на тези вреди от неизпълнение на задълженията по договора, а евентуални такива от непредставянето на обезпечение чрез поръчителство, затова тя надхвърля обезщетителната □ функция. Неустойката в случая е свързана единствено с неизпълнение на задължението на кредитополучателя за осигуряване на поръчителство. Предвид акцесорния характер на това задължение, неизпълнението му не води до самостоятелни неблагоприятни последици, а единствено парира възможен механизъм за тяхното избягване. Такъв механизъм, обаче, е бил изначално несигурен, защото кредиторът е поел риск да отпусне реално необезпечен, а само обезпечаем кредит. Налице е противоречие с принципа на добросъвестността, защото уговорката за неустойка е свързана с реално неизпълними задължения. Кредиторът разполага с достатъчно много източници на информация, за да оцени предварително кредитоспособността на потребителя (чл. 16 ЗПК), и ако оценката му е лоша, той може да откаже да предостави кредит (чл. 18 ЗПК), вместо да сключи договора за потребителски кредит. По този въпрос е налице константна практика и на ОС-Ловеч-в.ж.

Определение по ч.гр.дело №258/2018г и други, която настоящия решаващ състав изцяло

споделя.

По отношение на претендираната сума за такса разходи за действия за извънсъдебно събиране на сумата по кредита и на еднократна такса при предсрочно прекратяване на договора съдът намира, че посочените договорни клаузи на чл.22,ал.4 и ал.5 от договора, противоречат на чл. 33, ал. 1 ЗПК. Цитираните клаузи сочат, че уговорената предпоставка за начисляване на такси и разходи е единствено забавата на длъжника. Според цитираната разпоредба на чл.33,ал.1 от ЗПК, при забава на потребителя кредиторът има право само на лихва върху неплатената в срок сума за времето на забавата /чл. 33, ал. 1 ЗПК/. Ето защо, валидността на уговорките, от която произтича вземането за такса за разходи в размер на 2.50 лева за всеки ден просрочие и такса разходи за дейност на служител в размер на 120.00 лева, води до извод за тяхната нищожност. Освен това, конкретната уговорка противоречи и на чл. 10а, ал. 4 ЗПК, която също е с императивен характер. Кредиторът може да събира само такси и комисиони за допълнителни услуги, свързани с договора за потребителски кредит /чл. 10а, ал. 1 ЗПК/. От клаузите на договора не може да се направи несъмнен извод за такъв характер на начислената такса и разходи, доколкото не се изброяват извършваните в тези хипотези дейности или допълнителни услуги в полза на кредитополучателя.

Цитираните клаузи на договора са в противоречие със закона и добрите нрави, тъй като по същество се цели заобикаляне на ограничението на чл.33 от ЗПК-оскъпява се прекомерно кредита/заема/ и това води до неоснователно обогатяване.И по отношение на това вземане е формирана непротиворечива практика на въззивната инстанция/в.ж. **Определение от 12.07.2018г по ч.гр.дело №269/2018г по описа на ОС-Ловеч и други/.**

Основателен е и доводът на ищеца,че оспорените клаузи са е неравноправни по смисъла на чл.143,т.5 от ЗЗП,тъй като същите са необосновано високи. Оспорените от ищеца клаузи са нищожни,на основание чл. 26, ал.1 от ЗЗД и не са породили права за заемотателя. Също така и по смисъла на чл.21, ал.2 от ЗПК, всяка клауза в договор за потребителски кредит, имаща за цел или резултат заобикаляне изискванията на този закон, е нищожна.

В предвид горните съображения предявените установителни искове следва да бъдат изцяло уважени.

При този изход на делото и съобразно приложения договор за правна защита и съдействие/стр.47 от делото/,на пълномощника на ищцата-адвокат М.,следва да бъде присъдено адвокатско възнаграждение за предоставена безплатна правна помощ.Правото на адвоката да предостави безплатна адвокатска помощ на лице по чл. 38, ал.1, т.3 от ЗА е установено със закон. Когато в съдебното производство насрещната страна дължи разноски, съгласно чл. 38, ал.2 от ЗА адвокатът, оказал на страната безплатна правна помощ, има право на адвокатско възнаграждение, в размер, определен от съда, което възнаграждение се присъжда на адвоката. За да упражни последният това свое право, е достатъчно да

представи сключен със страната договор за правна защита и съдействие, в който да посочи, че договореното възнаграждение е безплатно на основание чл. 38, ал.1, т.3 от ЗА. Налице са посочените предпоставки, поради което следва да бъде заплатено от ответника адвокатското възнаграждение в размер на 600.00 лева, на основание чл.7, ал.6 от Наредбата за минималните размери на адвокатските възнаграждения.

На ищцата ответникът следва да бъде осъден да заплати разноси в размер на 50.00 лева.

На основание изложеното, съдът

РЕШИ:

ОБЯВЯВА, на основание чл.26, ал.1 от ЗЗД, във в-ка с чл.22, чл.11, чл.19, чл.33 от ЗПК и чл.143, ал.1 от ЗЗП, нищожността на клаузите на чл.21, чл.22, ал.4 и чл.22, ал.5 от Договор за кредит „хх“, сключен на 06.11.2016г в град Тетевен между „Аксес Файнанс“-ООД, с ЕИК:202806978, със седалище и адрес на управление в град София, ул.“Балша“ №1, бл.9, ет.2, управлявано и представлявано от ЦВ. П. КР..

ОСЪЖДА, на основание чл.78, ал.1 от ГПК, „Аксес Файнанс“-ООД, с ЕИК:202806978, със седалище и адрес на управление в град София, ул.“Балша“ №1, бл.9, ет.2, управлявано и представлявано от ЦВ. П. КР., да заплати на С. М. П. от град Тетевен, Лов. обл., сумата от 50.00/петдесет/лева, представляваща заплатена държавна такса.

ОСЪЖДА „Аксес Файнанс“-ООД, с ЕИК:202806978, със седалище и адрес на управление в град София, ул.“Балша“ №1, бл.9, ет.2, управлявано и представлявано от ЦВ. П. КР., да заплати на адвокат Д.В.а М., ЕГН:*****, с адрес на кантора: гхх, за осъществена правна помощ по реда на чл.38а, ал.1, т.2 от Закона за адвокатурата, адвокатско възнаграждение в размер на 600.00/шестстотин/лева.

Решението подлежи на въззивно обжалване пред Окръжен съд-Ловеч, в двуседмичен срок от връчването му на страните.

Съдия при Районен съд – Тетевен: _____